

SÄÄNTÖKIRJAN PALVE- LUKOHTAINEN OSA

versio 20.3.2025

YMPÄRIVUOROKAUTINEN
PALVELUASUMINEN
JA
YHTEISÖLLINEN ASUMINEN

Sisällys

II PALVELUKOHTAINEN OSA	3
1 Johdanto	3
2 Määritelmät	3
3 Palvelun tavoite ja sisältö	4
3.1 Palveluasumisen tavoite	4
3.2 Ympäri vuorokautisen palveluasumisen sisältö	5
3.3 Yhteisöllisen asumisen sisältö	6
4 Asiakkaan asema ja oikeusturvakeinot	7
4.1 Asiakkaan asema	7
4.2 Asiakkaan velvollisuudet	8
5 Palveluntuottajaa koskevat velvollisuudet	9
5.1 Tilat ja toimintaympäristö	9
5.2 Henkilökunta	11
5.3 Ateriat	12
6 Palvelun myöntämisperusteet	13
7 Keskeytykset	14
8 Palveluntuottajan omavalvonta	14
9 Vuosittain päivitettävät liitteet	16
10 Palvelusetelin arvo ja sen myöntäminen	17
10.1 Palvelusetelin arvo	17
10.2 Palvelusetelin myöntäminen	18
11 Palvelun laskutus asiakkaalta	18
12 Sitoumuksen voimassaoloaika	19

II PALVELUKOHTAINEN OSA

1 Johdanto

Asumispalvelujen palvelukohtainen osa sisältää ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen palvelusetelin osalta palvelun kuvauksen ja myöntämisperusteet, palvelun sisältövaatimukset, palveluntuottajan henkilökunnan pätevyysvaatimukset, palveluntuottajan toimitiloja koskevat vaatimukset, palvelusetelien arvot sekä muita palvelusetelikohtaisia tietoja ja erityisehtoja.

Palvelukohtaisen osan lisäksi palveluntuottajan tulee huomioida palveluseleitä koskevan yleisen osan kriteerit ja edellytykset. Sitoutuessaan palvelukohtaiseen osaan katsotaan palveluntuottajan sitoutuneen myös yleiseen osaan.

2 Määritelmät

Sen lisäksi mitä palvelusetelisääntökirjojen yleisessä osassa on määritelty, ympärivuorokautisen ja yhteisöllisen palveluasumisen osalta määritetään seuraavaa:

1. Ympärivuorokautisella palveluasumisella tarkoitetaan sosiaalihuoltolain 21 c §:ssä tarkoitettuja asumispalveluja palveluntuottajan ylläpitämässä asumisyksikössä. Asumispalvelu on tarkoitettu ikääntyneelle henkilölle, joka ei rajoitetun toimintakykynsä vuoksi selviydy omassa kodissaan, vaan tarvitsee ympärivuorokautista valvottua asumista siihen liittyvine palveluineen.

2. Lisäpalveluilla tarkoitetaan asiakkaan palvelu- ja hoitosuunnitelmaan kuulumattomia asumisyksikössä tarjottavia palveluita, jotka asiakas hankkii omaehtoisesti ja myös maksaa itse (esimerkiksi fysioterapia- kampaamo- ja jalkahoitopalvelut).
3. Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan sosiaalihuoltolain 21 b §:ssä tarkoitettua hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asukkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.
4. Ikääntyneellä tarkoitetaan iäkästä henkilöä, jonka fyysinen, kognitiivinen, psyykkinen tai sosiaalinen toimintakyky on heikentynyt korkean iän myötä alkaneiden, lisääntyneiden tai pahentuneiden sairauksien tai vammojen vuoksi taikka korkeaan ikään liittyvän rappeutumisen johdosta (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvluista 980/2012).

3 Palvelun tavoite ja sisältö

3.1 Palveluasumisen tavoite

Ympäri vuorokautista palveluasumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee päivittäin vuorokaudenajasta riippumatta jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa, joiden järjestäminen kotihoitona, omaishoitona, perhehoitona tai muulla tavalla ei ole mahdollista tai asiakkaan edun mukaista. (Sosiaalihuoltolaki §21 c.)

Ympäri vuorokautisella palveluasumisella tarkoitetaan asumista yhteisöllistä toimintaa tarjoavassa esteettömässä ja turvallisessa hoivakodissa, palvelukodissa tai vastaavassa asumisyksikössä, jossa henkilöllä on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa hän saa asumisyksikön henkilöstöltä viipymättä ja vuorokaudenajasta riippumatta hoitoa ja huolenpitoa myös äkilliseen tarpeeseensa. (Sosiaalihuoltolaki § 21 c.)

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen korostaa vanhusten elämänlaadun merkitystä, vahvistaa elämän merkityksellisyyden kokemuksia ja kokonaisvaltaista sekä yksilöllistä hyvinvointia terveyden heikentyessä. Asiakkaan tulee kyetä asumaan asumisyksikössä elämänsä loppuun asti, ellei hän joudu hoidontarpeensa takia sairaalahoitoon.

Palveluihin ohjaututaan hyvinvointialueen palvelutarpeen arvioinnin kautta.

Yhteisöllistä asumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut ja hoidon ja huolenpidon tarpeensa kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavaan syyn vuoksi. (Sosiaali- huoltolaki § 21 b.)

3.2 Ympäri vuorokautisen palveluasumisen sisältö

Ympäri vuorokautinen palveluasumisyksikkö on lähtökohtaisesti asukkaan loppuelämän koti ja palveluntuottajan tulee järjestää laadukas ja inhimillinen elämän loppuvaiheen hoito yhteistyössä lääkärin ja paikkakunnan kotisairaalan tuella.

Sairaanhoitaja tulee olla palveluyksikössä käytettävissä sairaanhoidollisena asiantuntijana arkena kello 8-15 välisenä aikana. Muuna aikana noudatetaan Lapin hyvinvointialueen ohjeistusta akuuttitilanteissa ja lääkärin tavoittamisessa. Palveluyksikön toiminnan tulee huomioida laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista, ja sen tulee muutoinkin noudattaa yleisesti hyväksyttyjä sekä voimassa olevia ikäihmisten hoitoa ja palvelua koskevia suosituksia.

Toimintayksiköllä tulee olla käytössään RAI-järjestelmä ja osaamista sen käyttöön (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain muuttamisesta 565/2020).

Edellä mainittujen lisäksi palveluntuottajan tulee noudattaa Lapin hyvinvointialueen yksityisille palveluntuottajille antamia ohjeita ja määräyksiä.

3.3 Yhteisöllisen asumisen sisältö

Yhteisöllisen asumisen palveluseteli on maksu yhteisöllisestä toiminnasta ja se on asiakkaalle omavastuuton, eli hyvinvointialue maksaa palveluntuottajalle kyseisen maksun asiakkaan saamasta yhteisöllisestä toiminnasta palveluyksikössä. Palveluntuottaja voi periä asiakkailta muita erikseen asiakkaan kanssa sovittuja hoitoon liittymättömiä palvelumaksuja.

Yhteisöllisen asumisen palveluseteli voidaan myöntää yhteisöllisen asumisenkriteerien mukaisesti asiakkaille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon, hoitoa ja huolenpitoa sekä hyötyvät yhteisöllisyyttä tukevasta toiminnasta. Yhteisöllisen asumisen palveluseteli voidaan myöntää asiakkaan käyttöön toimintayksikköön, joka on hyväksytty yhteisöllisen asumisen palvelusetelituottajaksi sääntökirjan mukaisesti.

Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asiakkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Tämä edellyttää, että asumisyksikössä on asiakkaiden yhteiseen käyttöön soveltuvia tiloja ja asiakkaalla on oltava käytettävissä hälytys- ja hoitajakutsujärjestelmä.

Yhteisöllisessä asumisessa asiakkaan tarvitsemat hoito- ja hoivapalvelut myönnetään kotihoidon ja / tai tukipalveluiden palvelusetelillä. Näiden palvelujen kohdalla noudatetaan voimassa olevia kotiin annettavien palveluiden ja tukipalveluiden sääntökirjoja. Hoito- ja hoivapalveluiden osalta myönnetystä palvelusetelistä asiakas maksaa omavastuusuuden (kts. kotihoidon palvelusääntökirja).

Yhteisöllisen asumisen palveluseteli on maksu yhteisöllisestä toiminnasta. Yhteisöllisen asumisen palveluseteli on asiakkaalle omavastuuton, eli hyvinvointialue maksaa palveluntuottajalle kyseisen maksun asiakkaan saamasta yhteisöllisestä toiminnasta palveluyksikössä.

Yhteisöllinen toiminta on useimmiten ryhmämuotoista ja tukee osallistujien keskinäisiä suhteita. Toiminnassa huomioidaan asiakkaiden toiveet. Yhteisöllisestä toiminnasta laaditaan viikko-ohjelma, joka on asiakkaiden nähtävillä etukäteen. Yhteisöllisen toiminnan toteutumisesta vastaa toimintayksikön vastuhenkilö.

Palvelun tuottaja voi periä asiakkailta muita erikseen asiakkaan kanssa sovittuja hoitoon liittymättömiä palvelumaksuja. Henkilöstövaatimukset, palvelun laatu, asuminen, tilat ja vuokrasuhde, ateriat, hoito ja hoiva ovat kuvattuna liitteenä olevassa

palvelukuvauksessa, jotka palveluntuottajan on otettava huomioon toimintaa järjestäessä

4 Asiakkaan asema ja oikeusturvakeinot

Sen lisäksi mitä palvelusetelisääntökirjojen yleisessä osassa on tuotu esille asiakkaan asemasta ja oikeusturvakeinoista, todetaan ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen osalta seuraavaa.

4.1 Asiakkaan asema

Lapin hyvinvointialue voi tarjota palveluseteliä palvelun hankkimiseksi asiakkaalle, joka täyttää ympärivuorokautisen palveluasumisen tai yhteisöllisen asumisen myöntämisenperusteet.

Asiakasta voi edustaa asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 9 §:n 1 momentin sekä potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 6 § 2 momentin mukaisissa tapauksissa hänen laillinen edustajansa, lähiomainen tai muu läheinen henkilö.

Kun asiakas ottaa vastaan palvelusetelin, asiakas valitsee palveluntuottajan Lapin hyvinvointialueen hyväksymien palveluntuottajien rekisteristä. Yhteydenotto tapahtuu pääasiassa soittamalla tai käymällä paikan päällä palveluasumisyksikössä. Asiakkaan tulee antaa saamansa palveluseteli palveluntuottajalle tai ilmoittaa siinä oleva numerosarja palveluntuottajalle. Asiakas tai edellä mainittu edustaja tekee valitun palveluntuottajan kanssa sopimuksen palvelusta sekä erillisen sopimuksen palveluasunnon vuokraamisesta. Sopimussuhteeseen sovelletaan palvelun osalta kuluttajansuojansuojalain 3 ja 4 lukujen säännöksiä, soveltuvin osin analogisesti lain 8 luvun säännöksiä sekä kuluttajaoikeuden ja sopimusoikeuden yleisiä periaatteita.

Kun palveluntuottaja tekee asiakkaan kanssa asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) tarkoittaman vuokrasopimuksen, asiakkaalta perittävä vuokra ei saa ylittää valtioneuvoston vuosittain hyväksymiä enimmäisasumiskustannuksia. Enimmäisasumismenojen katto on määritelty Valtioneuvoston asetuksessa eläkkeensaajan asumistuen määrätymisperusteista. Vuokra ei voi ylittää Kelan eläkkeensaajan asumistuen määrittelyssä käytettyä enimmäisvuokran hyväksyttyä määrää. Perittävä vuokra sisältää käyttösähkömaksut. Vesimaksun osalta

vuokranantaja voi periä enintään Kelan eläkkeensaajan asumistuessa hyväksyttävät maksimäärät.

Vuokraan jyvitetävien yhteistilojen määrä ei saa ylittää 50 %:a asukkaan käytössä olevan asunnon pinta- alaa.

Valtion tukemissa rajoitusten alaisissa arava- ja korkotukivuokra-asunnoissa noudatetaan vuokran määräyksessä ja korotuksessa ns. Omakustannusperiaatetta ARA vuokra-asuntojen ja ARA vuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) sekä vuokra-asuntojen ja asumisoikeusasuntojen korkotuesta annetun lain (604/2001) säädösten mukaisesti.

Asukkaan vuokrasopimus on voimassa toistaiseksi asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain mukaisella irtisanomisajalla.

Mikäli Lapin hyvinvointialue lopettaa palvelusetelijärjestelmän, asiakkaan oikeus ympärivuorokautiseen palveluasumiseen tai yhteisölliseen asumiseen säilyy ja asiakkaan hoito ja asuminen palveluasumispaikassa järjestetään muulla tavoin.

4.2 Asiakkaan velvollisuudet

Asiakas on velvollinen antamaan Lapin hyvinvointialueelle palvelusetelin myöntämistä varten tarvittavat tiedot.

Asiakkaan, hänen valtuuttamansa henkilön tai edunvalvojansa tulee ottaa yhteyttä valitsemaansa palveluntuottajaan palvelusopimuksen tekemistä sekä siihen kuuluvan asunnon vuokraamista varten. Vuokrasuhteessa asiakkaan velvollisuudet määräytyvät asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain mukaisesti. Päätös paikan vastaanottamisesta tulee tehdä ilman turhia viivytyksiä.

Asiakas maksaa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa omavastuuosuuden palvelusetelin arvon ylittävältä osalta, sekä vuokran ja hankkimiansa lisäpalveluiden maksut palveluntuottajalle heidän keskinäisten sopimustensa mukaisesti.

5 Palveluntuottajaa koskevat velvollisuudet

Sen lisäksi mitä palvelusetelissäntökirjojen yleisessä osassa on tuotu esille palveluntuottajaa koskevista velvollisuuksista, palveluntuottajalla on seuraavat velvollisuudet koskien ympärivuorokautista palveluasumista ja yhteisöllistä asumista.

Palveluntuottaja tekee asiakkaan kanssa vuokrasopimuksen. Palveluntuottajalla on oikeus irtisanoa sopimus asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain mukaisesti, mikäli asiakas laiminlyö maksuvelvollisuutensa.

Palveluntuottaja on palveluasunnon asuinhuoneiston vuokrauksesta annetussa laissa tarkoitettu vuokranantaja. Palveluntuottajan oikeudet, velvollisuudet ja vastuu määräytyvät mainitun lain mukaisesti.

Palveluntuottaja tekee asiakkaan kanssa palvelusopimuksen palvelun hinnasta ja sisällöstä. Lisäksi sopimuksessa on eritelty palveluntuottajan ja asiakkaan vastuut sekä velvollisuudet. Ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkaan omavastuu merkitään asiakkaan sopimukseen.

5.1.Tilat ja toimintaympäristö

Palveluntuottajalla tulee olla toiminnan edellyttämät asianmukaiset tilat sekä toimintaympäristö, jotka mahdollistavat ympärivuorokautisen tai yhteisöllisen palveluasumisen tuottamisen. Toimitilojen on jatkuvasti täytettävä turvallisuusmääräykset niin, että yksikössä huolehditaan asiakkaiden turvallisuudesta lain ja viranomaisien määräysten mukaisesti. Niiden on lisäksi täytettävä lain edellyttämät palveluntuottajalle asetetut hyväksymisedellytykset.

Tilojen tulee vastata asiakkaiden hoidontarpeita ja olla kodikkaat. Tiloissa tulee voida oleskella, liikkua ja toimia esteettömästi sekä turvallisesti. Liikuntarajoitteisen, esimerkiksi pyörätuolia käyttävän, asiakkaan tulee pystyä liikkumaan tiloissa esteettömästi. Tiloissa on pystyttävä järjestämään kuntouttavaa toimintaa sekä yhteisiä tilaisuuksia. Tilojen tulee olla varustettu asiakkaiden käytettävissä olevilla, jokapäiväistä toimintaa helpottavilla apuvälineillä. Apuvälineiden hankinnassa noudatetaan Lapin hyvinvointialueen ohjeistusta.

Muistisairaiden turvallisuuteen tulee kiinnittää erityishuomiota. Muistisairaiden

yksikössä hoitoympäristön tulee olla heille soveltuva. Yksikön tilojen tulee olla sellaiset, että hoitajan läsnäolo on helppo havaita ja asiakas kokee olonsa turvalliseksi.

Jos tilat ovat useassa tasossa, talossa on oltava hissi.

Piha-alueiden tulee olla turvallisia ja kulkureittien esteettömiä. Tiloista on oltava esteetön pääsy ulkoilemaan, ja asiakkailla on halutessaan oltava mahdollisuus ulkoilla turvallisesti päivittäin.

Tilojen, laitteiden ja koneiden ylläpidosta sekä huollosta tulee olla kunnossapito- ja hygieniasuunnitelmat.

Hoidossa käytettävien laitteiden tulee olla voimassa olevan lainsäädännön mukaisia (laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista 720/2021). palveluntuottajalla pitää olla lääkäintäilaiterekisteri. Vastuuhenkilöt näiden osalta tulee olla nimetty omavalvontasuunnitelmassa.

Asiakkaan hallintaan ja henkilökohtaiseen käyttöön tulee luovuttaa yhden hengen huone tai kahden hengen huoneet sekä riittävät hygieni- ja wc-tilat aluehallintoviranomaisen toimiluvan mukaisesti.

Huoneen tulee olla varustettu peruskalustuksella (tarvittaessa hoitosänky), ellei asiakas halua kalustaa huonettaan itse. Huoneessa tulee olla asiakkaan tarpeiden mukaiset turva- ym. välineet, laitteet ja järjestelmät.

Asukkaan vuode- ja liinavaatteiden hankinnasta palveluntuottaja sopii asiakkaan kanssa. Pesulapalvelu kuuluu palvelumaksuun ympärivuorokautisessa palveluasumisessa.

Asiakkaan huoneen ja wc:n päivittäisestä siisteydestä huolehditaan. Myös viikoittaisesta perusteellisemmasta siivouksesta sekä vuosittaisesta suursiivouksesta huolehditaan. Yhteisten tilojen siisteys ja ikkunoiden pesu kuuluvat asumisen peruspalveluun. Yhteisöllisessä asumisessa noudatetaan tukipalveluiden sääntökirjan mukaisia maksuja.

Palveluyksiköllä tulee olla pelastusviranomaisten hyväksymä pelastussuunnitelma (Pelastuslaki 379/2011).

Pelastuslaista tulee huomioida erityisesti luvut 1–3, joissa mainitut selvitykset ja

suunnitelmat tulee olla tehty.

5.2 Henkilökunta

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen yksikön hoitohenkilökunnan tulee täyttää sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa laissa ja asetuksessa sekä terveydenhuollon henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa laissa vaadittu kelpoisuus (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 817/2015 sekä Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994 ja asetus 564/1994).

Toimintayksikön palvelujen vastuuhenkilöllä tulee olla sosiaali- ja / tai terveystieteiden korkeakoulututkinto tai vastaava aiempi tutkinto, riittävä johtamistaito sekä kokemusta vastaavista tehtävistä.

Toimintayksikön sijaisilla tulee olla riittävä sosiaali- ja / tai terveystieteiden koulutus.

Palveluntuottajan tulee huolehtia siitä, että hoitohenkilökunnan määrä on mitoitettu asiakkaiden tarpeiden ja toimintakyvyn mukaan. Hoitoon osallistuvan sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksen saaneen hoitohenkilökunnan määrän tulee 1.1.2025 alkaen olla ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa vähintään 0,6 työntekijää / asukas.

Toteutuneella henkilöstömitoituksella tarkoitetaan palveluyksikössä paikalla olevien välitöntä asiakastyötä tekevien vanhuspalvelulain 3 a §:ssä (muutoksineen) tarkoitettujen työntekijöiden työpanosta suhteessa palveluyksikön kolmen viikon seurantaajan aikana olevien asiakkaiden määrään. Välillistä työtä ei oteta huomioon toteutuneessa henkilöstömitoituksessa. Välitön asiakastyö ja välillinen työ on määritelty vanhuspalvelulain 3 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa (muutoksineen).

Mikäli lainsäädännössä tai toimiluvassa edellytetään korkeampaa mitoitusta, tulee tätä mitoitusta noudattaa.

Palveluntuottaja vastaa lääkehoidon toteutuksesta ja siitä, että lääkehoidon toteutukseen osallistuvilla työntekijöillä on asianmukaiset lääkeluvat.

Ympäri vuorokautisessa palveluyksikössä tulee olla henkilökuntaa ympäri vuorokauden. Asiakkaan tulee aina halutessaan saada yhteys henkilökuntaan vuorokauden ajasta riippumatta joko turvajärjestelmän avulla tai henkilökohtaisesti.

Palvelua antavalla henkilöstöllä tulee olla vähintään hyvä suomen kielen suullinen ja kirjallinen taito. Tämä edellyttää, että työntekijä kykenee keskustelemaan asiakkaiden, omaisten ja muun henkilöstön kanssa sekä tekemään tarvittavat asiakasta koskevat asiakirjamerkinnät. Mikäli palvelua antavan henkilön äidinkieli ei ole suomi, hyvinvointialue voi vaatia Suomessa myönnetyn kielitodistuksen.

Asukkaiden hoidossa tulee huomioida asukkaiden saamenkieliset- ja kulttuurinmukaiset erityistarpeet.

Ateria- ja siivouspalvelusta vastaavalla henkilöstöllä tulee olla alan pätevyysvaatimukset täyttävä koulutus tai kokemus. Elintarvikkeita käsittelevällä henkilöllä tulee olla hygieniapassi Ruokaviraston määritelmän mukaisesti.

Palveluntuottajan tulee noudattaa kaikkien työntekijöiden työsuhteissa alan valtakunnallista, yleissitovaa työehtosopimusta. Koko henkilökunnalla tulee olla voimassa olevat työ sopimukset.

Palveluyksikön henkilökunnan on kyettävä yhteistyöhön asiakkaan, tämän omaisten ja läheisten, kunnan eri toimijoiden sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Yhteisöllisen asumisen henkilöstö voi olla yhteinen ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstön kanssa (hybridi-yksiköt). Yhteisöllisen asumisen palvelut voidaan myös tuottaa oman henkilöstön toimesta. Palvelut tuotetaan kotiin annettavina palveluina, ja palveluiden asiakaskohtaista toteutumista tulee seurata (vrt. Kotiin annettavien palveluiden sääntökirja)

5.3 Ateriat

Palveluntuottajan tulee turvata asiakkaan riittävä nesteiden ja ravinnon saanti. Asiakkaille järjestetään päivittäinen ruokailu, johon kuuluvat aamiainen, lounas, iltapäiväkahvi ja välipala, päivällinen sekä iltapala. Aamupäivän välipala kuuluu energiatilheää ruokavaliota noudattaville. Asiakkailta on mahdollisuus päivittäiseen ruokailuun yhteisissä tiloissa, ja asiakasta avustetaan ruokailussa tarvittaessa.

Ateria-aikasuositukset:

aamupala kello 6–9, lounas kello 11–13, välipala kello 14–15, päivällinen kello 16–18, iltapala kello 19–22, myöhäisiltapala, yöpala ja varhaisaamupala yksilöllisesti

(ikäntyneiden ruokasuositus).

Asiakkaille tulee tarjota ikäihmisen makutottumuksia vastaavia maittavia ja ravintosi-
sällöltään iäkkäiden ravitsemussuositusten mukaisia aterioita

- Erityisruokavaliot järjestetään niitä tarvitseville asiakkaille
- Lounasateria on ateria, jolla tyydytetään noin 1/3 päivittäisestä energiansaan-
nista
- Asiakkaiden yöaikainen paasto ei saa ylittää 11 tuntia
- Välipalaa tulee olla aina tarvittaessa tarjolla, myös yöaikaan
- Asiakkaiden ravitsemusta sekä painoa seurataan säännöllisesti ja poik-
keamiin puututaan
- Ruokalista on asiakkaiden ja omaisten nähtävillä
- Hoitoyksikön käytössä on ruokahuollon omavalvontasuunnitelma

Palveluntuottaja ja asiakas voivat sopia erikseen asiakkaan aterioihin mahdollisesti
liittyvistä erityistoiveista (muut kuin edellä mainitut), ja palveluntuottaja voi laskuttaa
niistä asiakasta heidän keskinäisen sopimuksensa mukaisesti

Ikäntyneiden ravitsemussuosituksia tulee käyttää asiakkaan ravitsemuksen arvioin-
nissa, ohjauksessa sekä käytännön hoitotyössä

Palveluntuottajan tulee RAI-arvioinnin yhteydessä tehdä MNA-arviointi.

Yhteisöllisen asumisen ateriat asiakas maksaa erikseen.

6 Palvelun myöntämisperusteet

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen palveluseteli myönnetään asiakkaalle samoin
perustein kuin omana tuotantona tai ostopalveluna tuotettu ympäri vuorokautinen pal-
veluasuminen.

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen palvelupäätöksenteon tukena ovat Lapin hy-
vinvointialueella hyväksytyt palvelun myöntämisperusteet ja niihin liitetyt RAI-mitta-
rien arvot.

Yhteisöllisen asumisen palveluseteli myönnetään asiakkaalle samoin perustein kuin

omana tuotantona tai ostopalveluna tuotettu yhteisöllinen palveluasuminen.

Yhteisöllisen asumisen palvelupäätöksenteon tukena ovat Lapin hyvinvointialueella hyväksytyt palvelun myöntämisperusteet ja niihin liitetyt RAI-mittarien arvot.

7 Keskeytykset

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen palveluntuottajan tulee kirjata PSOP:iin asiakkaan keskeytystiedot viivytyksestä. Keskeytyskirjaus tehdään annetun ohjeistuksen mukaisesti. Jos asiakas poistuu palveluasumisesta tilapäisesti (esim. sairaalahoido, vierailu omaisten luona yms.), maksut keskeytyvät välittömästi. Asiakkaan omavastuulaskutuksesta keskeytyksen ajalta ks. tämän palvelukohtaisen osan kohta 11.

Asiakkaan siirtyminen pois palveluntuottajalta

Jos palveluasumisen palvelut päättyvät asiakkaasta johtuvasta syystä (esim. siirtyminen toiseen yksikköön tai kuolema) tai palveluasuminen päättyy palveluntuottajasta johtuvasta syystä, maksetaan palveluista toteutunutta hoitoa vastaavalta ajalta.

8 Palveluntuottajan omavalvonta

Sen lisäksi mitä sääntökirjan yleiseen osaan on kirjattu, palveluntuottajalla tulee olla dokumentoidut laatuvaatimukset, keskeiset laatutavoitteet ja omavalvontasuunnitelma (Valviran lomake), jonka tulee olla palvelujen laadunhallinnan ja palvelutoiminnan kehittämisen väline. Omavalvontasuunnitelman tulee olla allekirjoitettu ja päivätty ja sen tulee täyttää Valviran omavalvontasuunnitelmalle asettamat vaatimukset (Valvira Määräys 1/2014).

Omavalvonnan menettelytapojen ja toimintaperiaatteiden on toteuduttava palveluntuottajan kaikessa toiminnassa.

Palveluntuottajan on seurattava palvelun toteutumista, laatua ja asiakas- / potilasturvallisuutta jatkuvasti. Palveluntuottajan on varmistettava, että

omavalvontasuunnitelma on käyty läpi henkilökunnan ja alihankkijoiden kanssa ja että sitä noudatetaan.

Palveluyksikössä noudatetaan yleisesti hyväksytyjä hoitosuosituksia sekä Lapin hyvinvointialueen ympärivuorokautisen palveluasumisen palvelunkuvausta sekä yhteisöllisessä asumisessa myönnettyjen palveluiden mukaisia palvelukuvauksia (kotiin annettavat palvelut ja tukipalvelut).

Toimintayksikön arvot ja toimintaperiaatteet tulee olla määritetty. Vastuuhenkilöt tulee olla nimetty ja näiden henkilöiden vastuut sekä valtuudet tulee olla kirjallisesti määritetty (tehtäväkuvat).

Palveluntuottajalla tulee olla kirjallinen ajantasainen lääkehoitosuunnitelma, joka on laadittu viimeisimmän Turvallinen lääkehoito -oppaan mukaan (Turvallinen lääkehoito - Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa; viimeisin versio palvelusetelisääntökirjan hyväksymisen ajankohtana: STM julkaisu 2021:6).

Palveluntuottajalla tulee olla nimettynä yksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri, joka hyväksyy allekirjoituksellaan lääkehoitosuunnitelman, allekirjoittaa yksikön lääkeluvat sekä kehittää lääkehoitoa yhdessä vastaavan sairaanhoitajan ja lääkehoitoon osallistuvan henkilökunnan kanssa. Henkilöstöllä tulee olla tarvittavat valmiudet ja luvat lääkehoidon toteuttamiseen.

Palveluntuottajan tulee noudattaa huolellisuutta tietojen käsittelyssä ja huolehtia esimerkiksi siitä, että salassa pidettäviä tietoja käsitellään oikein. Palveluntuottajan tulee käsitellä asiakirjoja siten kuin tietosuojalaissa (1050/2018), EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa (EU 679/2016) ja laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (159/2007) sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä säädetään.

Palveluntuottajan tulee kerätä asiakaspalautetta ja dokumentoida se. Palautetta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Palveluntuottajan tulee vastata jokaiseen palautteeseen tai asiakasreklamaatioon viivytyksettä ja pääsääntöisesti kirjallisesti joko välittömästi tai 2 viikon kuluessa asian kiireellisyydestä riippuen asiakkaan/omaisen toivomalla tavalla. PSOP:ssa tehtyihin palautteisiin ja reklamaatioihin on vastattava myös PSOP:ssa.

Reklamaatiot ja niihin annetut vastaukset sekä tiedot tehdyistä toimenpiteistä tulee liittää osaksi toimintakertomusta. Palveluntuottajan tulee oma-aloitteisesti ilmoittaa

kunnalle olennaisista toiminnan ja palvelun muutoksista. Ks. yleisen osan kohta: Hyväksymisen peruutus ja toiminnan muutokset.

Palveluntuottajalla tulee olla asiakastietojärjestelmä, joka on Kanta yhteensopiva voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Lisäksi palveluntuottaja saa paikkakunnalla käytössä olevaan potilastietojärjestelmään sairaanhoitajille käyttäjäoikeudet potilasturvallisuuden toteutumisen vuoksi (lääkehoito, YLE-tekstit, labrat, rokotukset, lähteet).

9 Vuosittain päivitettävät liitteet

Sen lisäksi mitä sääntökirjan yleiseen osaan on kirjattu, palveluntuottajan tulee liittää vuosittain maaliskuun loppuun mennessä seuraavat liitteet:

- ajantasaiset omavalvontasuunnitelmat, päivätty ja allekirjoitettu
- ajantasainen lääkehoitosuunnitelma, päivätty ja allekirjoitettu
- ajantasainen henkilöstöluettelo sisältäen koko toimintayksikön henkilöstön
- toimintakertomus / toimintaseloste, joka sisältää mm. seuraavat tiedot
 - asiakkaiden lukumäärät palvelukokonaisuuksittain
 - keskeisten laatutavoitteiden toteutuminen / asiakastyytyväisyysseurannan tulokset
 - reklamaatiot, valitukset ja kantelut: niiden syyt sekä niiden johdosta tehdyt toimenpiteet

Vastuuvakuutustiedon ja potilasvakuutuksen osalta palveluntuottajan on tullut antaa Vastuu Groupille valtakirja tiedon saamiseksi. Jos valtakirjaa ei ole annettu, voimassa oleva dokumentti tulee liittää PSOP:iin.

Lapin hyvinvointialue voi pyytää liitteiden päivitystä tai muita liitteitä tarvittaessa myös muuna ajankohtana kuin edellä mainittuna.

10 Palvelusetelin arvo ja sen myöntäminen

10.1 Palvelusetelin arvo

Lapin hyvinvointialue määrittelee palvelusetelin arvon. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen palvelusetelin arvo on tulosidonnainen, ja sen arvosta annetaan päätös asiakkaalle. Palvelusetelin arvo on maksukatto tuotetulle palvelulle. Hyvinvointialueen tulee saada asiakkaalta tarvittavat tulotiedot palvelusetelin arvon määrittämistä varten.

Palveluseteli sisältää asiakassuunnitelman mukaisen hoivan ja ateriat.

Tulojen määrittelyssä noudatetaan asiakasmaksulain perusteita. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen palveluseteli määrittellään asiakkaan nettotuloista myöntämisaikakohtana ja on voimassa toistaiseksi. Kelan korotettu hoitotuki tulee olla haettuna.

Tuloista tehtävät erityiset vähennykset maksun perusteena olevista tuloista

- kohtuulliset asumismenot (vähennettynä asumistuella)
- terveydenhuollon ammattihenkilön määräämien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset, joihin asiakas on oikeutettu saamaan korvausta sairausvakuutuslain nojalla. Lääkekustannukset vähennetään asiakkaan tai hänen edustajansa antaman selvityksen perusteella maksun määrittämisen perusteena olevista tuloista asiakkaalle aiheutuvien lääkekustannusten mukaan, kuitenkin enintään sairausvakuutuslain 5 luvun 8 §:ssä tarkoitetun vuosiomavastuun suuruisena
- muiden kuin sairausvakuutuslain mukaan korvattavien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset vähennetään asiakkaan tai hänen edustajansa hakemuksesta siltä osin kuin lääkemääräyksen tehnyt terveydenhuollon ammattihenkilö on arvioinut ne asiakkaan terveydelle tarpeellisiksi.

Määriteltäessä ympäri vuorokautisen palveluasumisen uusia palveluseteliarvoja otetaan aina huomioon, että asiakkaalle jää käyttövaraksi vähintään lakisääteinen käytövara.

Palvelusetelin arvoa on korotettava palvelusetelilain 7 §:n 1 momentissa säädettyä korkeammaksi, jos asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulo tai asiakkaan lakisääteinen elatusvelvollisuus muutoin vaarantuu, taikka se on tarpeen muut huollolliset näkökohdat huomioon ottaen. Palvelusetelin arvon korottamista koskevasta asiasta on annettava päätös asiakkaalle.

Sotainvalidiasiakkailla (haitta-aste vähintään 10 % - 20 %) ja rintamaveteraaniasiakkailla ei ole palvelun omavastuuosuutta. Asiakas maksaa vuokran palveluntuottajalle.

Yhteisöllisen asumisen asukkaalle myönnetään palvelut kotiin annettavina palveluina ja tukipalveluina (kts. Kotiin annettavien palveluiden ja tukipalveluiden sääntökirjat).

10.2 Palvelusetelin myöntäminen

Lapin hyvinvointialue tarjoaa palvelusetelin käyttömahdollisuutta niille asiakkaille, jotka täyttävät hyvinvointialueen ympärivuorokautisen palveluasumisen ympärivuorokautisen palveluasumisen myöntämisperusteet.

Asiakkaalle esitetään ennen päätöstä palvelusetelin käytöstä laskelmat asiakkaan omavastuuosuuksien suuruuksista eri palveluiden tuottamistavoissa.

Palveluseteliin liittyvä omavastuuosuus ei oikeuta kotitalousvähennykseen.

11 Palvelun laskutus asiakkaalta

Palveluntuottajan ja asiakkaan välisessä sopimuksessa tulee olla merkitty asiakkaan omavastuun määrä.

Palveluntuottaja laskuttaa asiakasta palvelusetelin arvon ylittävältä osalta. Laskuihin ei lisätä laskutus- tai muita lisiä.

Asiakas maksaa oma-aloitteisesti ostamansa palvelut (esimerkiksi fysioterapia-, kampaamo- ja jalkahoitopalvelut) kokonaisuudessaan palveluntuottajalle heidän keskinäisen sopimuksensa mukaisesti. Lapin hyvinvointialue ei vastaa peruuntuneista

palvelutapahtumista aiheutuneista kustannuksista.

Mikäli asiakas ei pysty suoriutumaan omavastuusuudestaan, palveluntuottajan tulee ilmoittaa tilanteesta päätöksen tehneelle viranhaltijalle vähintään kolme kuukautta ennen sopimuksen irtisanomista.

Mahdollisesta palvelun hinnanmuutoksesta tulee ilmoittaa asiakkaalle vähintään kolme kuukautta etukäteen.

Asiakkaalta perittävästä maksusta poissaolon ajalta noudatetaan asiakasmaksulakia. Jos palvelu keskeytyy tilapäisesti yli viideksi (5) päiväksi (esim. kotiloma), maksua ei peritä asiakkaalta 5 päivää ylittävältä ajalta.

Jos asiakas on laitoshoidossa (esim. sairaalahoito), maksua ei peritä myöskään mainitun viiden päivän ajalta asiakkaalta. Jos palvelun keskeytys jatkuu koko kuukauden, maksua ei peritä asiakkaalta lainkaan.

Palveluntuottaja voi periä asiakkaalta vuokran poissaolopäivien ajalta.

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen yksikköön uutena asiakkaana muuttavan asiakkaan palveluseteli on voimassa muuttopäivästä lukien. Yksikössä jo asuvan asiakkaan palveluseteli tulee voimaan palvelusetelin myöntämispäivästä lukien.

12 Sitoumuksen voimassaoloaika

Tämä palvelukohtainen osa on voimassa x.x.2025 alkaen.

13 Palvelukohtaiset liitteet